

Mariboru. ČZN 62 n.v. 27, zv.1, Maribor 1991 str.153 dalje. Za Slovenski etnograf pripravljam sestavek o problemu ovtarske službe v okolici Maribora, za kar sem zbiral gradivo v zadnjih mesecih preteklega leta (pisno in ustno).

Tone Petek

BELOKRANJSKI MUZEJ METLIKA

V letu 1991 je Belokranjski muzej v Metliki praznoval 40-letnico delovanja. Zato je bilo tudi moje delo prvenstveno naravnano k temu jubileju.

Imela sem dve nalogi, ki sta me intenzivno zaposlovali vse leto. V muzeju smo se odločili za delno prenovu stalnih zbirk, kar je zaradi malo zaposlenih pomenilo poleg strokovnega tudi veliko tehničnega dela. Galerijska in etnološka zbirka sta bili postavljeni delno na novo, sicer v podobnem konceptu kot prej, a vendar z večjim številom zamenjanih predmetov. Kar pa se mi zdi za etnološki oddelek najpomembnejše je to, da smo vse predmete v stalni zbirki na novo zaščitili. Predvsem za lesene predmete je bil že skrajni čas.

Hkrati s prenovu stalnih zbirk je potekala adaptacija grajske kleti, v katero smo želeli postaviti novo stalno vinogradniško zbirko. Dva višinska nivoja kleti sta mi dala idejo za prikaz notranjščine nekdanje belokranjske zidanice. Šlo naj bi za nekakšno rekonstrukcijo, kolikor je pač v danem prostoru možna. V teh prvih trenutkih, ko sem se odločala kaj in kako, mi je z nekaj zelo koristnimi nasveti pomagal arhitekt Marjan Loboda.

Najpomembnejši cilj, ki sem si ga zadala, je bil zbrati čim več različnih predmetov, ki so jih uporabljali belokranjski vinogradniki še nedavno, pa tudi pred petdesetimi in sto leti. Izkazalo se je, da smo jih kar nekaj rešili propada v zadnjem trenutku. Zato se mi je ta 'akcija', če ji lahko tako rečem, zdela še toliko več vredna. Postavitev zbirke je takšna, da nas spominja na čase, ko je v zidanicah dihal zgolj les, ko še ni bilo v njih železa, plastike in drugih pripomočkov modernega časa. V zbirki je okoli tristo predmetov in vse sva z našo hišnico Ano Gomoljevo očistili in zaščitili. S tem je bilo opravljeno res veliko delo.

Težka je bila odločitev v zvezi s podnapisi. Kaj narediti, če naj bo "ambient pravi", in če naj zbirka izpolni svoje osnovno poslanstvo, da je vzgojna. Kompromis sem našla v zloženki, kjer so narisani najbolj značilni predmeti, predvsem tisti, za katere je možno, da jih vsaj mladi ne poznajo več. Zraven so napisana njihova belokranjska imena.

Otvoritev zbirke je bila na martinovo. Na dvorišču metliškega gradu se je zbralo kar veliko ljudi, ocenili smo, da gotovo čez tristo. Prišli so kolegi etnologi in drugi muzealci iz nekaj slovenskih muzejev, še posebej pa smo se razveselili belokranjskih vinogradnikov, kajti brez njihovih darov te zbirke nikoli ne bi imeli. Tudi tisto

dopoldne se mi je spet enkrat potrdilo prepričanje, da lahko najde etnolog muzealec največje veselje in zadovoljstvo v terenskem delu. Občutek, da so te ljudje sprejeli za svojega, da lahko prideš k njim kadarkoli, kot domov, je eden najlepših. In v Beli krajini je res tako.

Kakšne vtise je omenjena zbirka pustila pri slovenskih etnologih ne vem, čeprav bi želela slišati njihova strokovna mnenja. Tudi zaradi odločitev in dela v prihodnje. Od temelja, ki ga postavlja zbirka, je seveda možno nadaljevati. Raziskovanje posameznih segmentov vinogradniškega življenja mi lahko v prihodnosti odpira novo delo. Zaenkrat je šlo le za potrditev, da je bilo in je vinogradništvo še vedno tako pomembna sestavina načina življenja Belokranjcev, da morajo to obiskovalci v našem muzeju prav posebej zaznati.

Skozi leto sem opravila še nekaj drugih manjših nalog. Tako sem v mesecu juniju 1991 na prošnjo KUD Žumberak iz Novega mesta sodelovala pri postavitvi entološke zbirke v žumberški vasi Radatoviči. Nekaj predmetov so Žumberčani zbrali sami, nekaj jih je posodil muzej iz Jastrebarskega, večje število pa naš Belokranjski muzej. Občasno namreč tudi mi pridobimo kakšen predmet iz Žumberka, saj smo na meji in je prebivalstvo tu in tam v mnogočem prepleteno. V Radatovičih smo postavljale zbirko kolegice etnologinje mag. Dragica Cvetan Žakula iz muzeja v Jastrebarskem, Ivica Križ iz Dolenjskega muzeja v Novem mestu in jaz. Ugotovile smo, da je zelo poučno, če se kdaj dobimo pri takšnem konkretnem delu, izmenjale smo lahko izkušnje in mnenja.

Poleg vsega napisanega pa je v muzeju potekalo tudi moje redno delo, kar pomeni, da sem inventarizirala predmete, urejala razno dokumentacijo, fotografirala, pomagala pri postavljanju občasnih razstav, vodila obiskovalce po stalnih zbirkah Belokranjskega muzeja. Veliko je bilo tudi drugega, bolj tehničnega kot strokovnega dela, saj nas je v muzeju premalo, da bi vsak lahko opravljal le 'svojo' nalogo.

Omeniti moram še to, da smo v muzeju v začetku letošnjega leta odkupili kompletno bojansko žensko nošo. Čeprav smo imeli že eno povsem podobno, se nam je zdelo prav, da kupimo tudi to, saj tovrstnih predmetov ni več ravno veliko. Da je način življenja v belokranjskih vaseh s srbskim prebivalstvom še posebej zanimiv za entologa, pa seveda ni potrebno posebej razlagati. Pri tem odkupu mi je zelo požrtvovalno pomagala in svetovala dr. Marija Makarovičeva, predvsem v zvezi z ocenitvijo vrednosti noše.

Ker je bila v mojem lanskem poročilu v Glasniku SED napaka pri številu etnoloških predmetov, naj končam s podatkom, da je imel Belokranjski muzej v Metliki ob koncu leta 1991 v svojih razstavnih prostorih in depojih 2465 etnoloških predmetov.

Andreja Brancelj